AD SERENISSIMVM ET POTENTISSIMVM PRINCIPEM, AC DOMINVM,

DN. IOACHIMVM FRIDERICVM, MARCHIONEM BRANDEBVRGENSEM, SACRI ROM. Imp. VII. virum, &c.

Friderici Corſinij

I. V. D.

ORATIO.

Excudebat Fridericus Hartmannus Bibliopola in Academia Francofurtana, ad Viadrum.

cIↄ. Iↄ. Ic.

FRIDERICI CORFINII Oratio.

SI qui ſunt, qui antea rationes meas introſpexerunt; & iam nunc nouæ huius operæ meæ ſpecimen intuentur, credo equidem prima fronte mirabuntur, me id audere experiri, quod non ſine aliquo negotio præſtant diſerti & eloquentes viri. Vt enim libere de me ſententiam ipſe dicam, ingenij mei non ea vis eſt, nec ea mihi adeſt doctrina, vt vel mediocriter eruditis me annũmerare poſsim; tantum abeſt, vt in animum inducam, eos me poſſe æquare, qui in rhetorum ſcholis exerciti, ſumma ſua cum dignitate deportarunt lauream. Itaque meæ mihi tenuitatis conſcius, ſi nihilominus animo morem geram, & id vrgeam, cui exequendo minus par ſim; non iniuria verear, ne ob id multorum varijs vapulem iudicijs. Nam ſi vulgò ita fit, vt minus leui brachio etiam ea nonnunquam perſtringamus, quæ nihil minus merentur, propterea quod & proba ſint & præclara; quid non exſpectandum ei, qui in arduam hanc

cauſſam quaſi hoſpes primum introitum facit, nec vnquam in tam magni apparatus amplum campum prodiſt, dicendi'ue periculum tale fecit? Æqualibus noſtris, alijſue ordinis noſtri hominibus gratulari, minus forte ſit diſficile: illud enim cum amici animi argumentum ſit, aliter non poteſt, quin ab omnibus ita accipiatur, vt ab optimi cuiuſque animo proficiſcitur; & qui eam rem ſiue humanitatem, ſiue beneuolentiam interpretentur, meo quidem, ſiue potius omnium ſanorum iudicio nihil nimie errarint: ad reges autē (quod nomen imperij in terris primum fuit) gratulationem inſtituere, illud vero negocium eſt magnum, ſiquidem adulationem ſapere videatur; quod animi eſt vitium ſeruile & turpe, & ab omnibus odio habitum, qui bonarum literarum vim intelligunt, & naturæ ſuæ largam benignitatem. Ego quod animi recti mihi conſcius ſim, & nihil eorum quæ homine ingenuo digna ſunt, a me alienum exiſtimem, quidquam ſecus in me dictum iri non ſuſpicabor: huius tamen ſi quid forte euenerit, non me ea res ita mordeat, vt malim nihil a me fuiſſe ſuſceptum: nam cum omnes vniuerſum ho-

die

dic liberi naſcamur, pro ſuo quiſque modo li-
bertatem cum vita continuamus; & religio
ſit in ciuem ſuum eiusmodi voluntatis impe-
rium [illegible] eius ſiue corporis, ſiue ani-
mi [illegible] libertas; eſſet enim hoc antiqua-
tos mores & barbariem reuocare; verum qua ra-
tione quiſque noſtrum natus eſt, eadem vt per-
petuo [illegible] humanumque eſt, tum legibus
noſtris conſentaneum; idque ſi ita eſt, homini
[illegible] hominem liberiori cenſura vti liceat?
[illegible] nemini eam ego vnquam in
me [illegible] maxime cum [illegible]iam, neminem
[illegible] eſſe, qui actiones ſuas ita præſtare que-
at, vt omnis omnium reprehenſionis ſint exper-
tes. Sed [illegible] nihil o-
pus fuiſſe: ac importunitatis, adeoque arro-
gantiæ ne [illegible] accuſer; hoc vero non
tam vereor, quam res docet, hoc ipſum quod
ago, [illegible] me compelluiſſe agere. [illegible]
forte confidenter; nam ſi multum intereſt,
quod a quo, in tempore [illegible], an eius [illegible]
[illegible] quibus cum [illegible]
[illegible] virtute & dignitate ſua [illegible]
[illegible]
mero quam plurimos & innumerabiles lon-

giſsimo interuallo poſt ſe relinquunt; ego quâ fronte, quo vultu, quo ſupercilio tegam, ad heroem illuſtriſsimum, eundemq; potentiſsimum principem, Marchionem Brandeburgenſem, ſacri Romani imperij VII. virum me id audere, quod deliberationem haberet vel in lautiore homine priuato? Quid igitur, quid impedit, quo minus ipſe ad me prouocem, & pronunciem inſulſe me facere, qui aggrediar rem tantam? Sic qui ſentiat, ſi quis eſt, næ ego cum illo haud ſenſerim; qui didicerim, in iactura temporis reprehenſioni tum demum locum eſſe, ſi qua noſtra argui poſsit negligentia: tum ſic exiſtimo, omnino illum temere agere, qui ipſe ſibi in ſe inquirenti, alijſue, actionum ſuarum cauſſam vel rationem reddere nequeat. Vtrumque ego aliter præſtare poſſum; nam vt de eo nihil dicã, me paucis abhinc menſib9 longiorum peregrinationum laboribus, Dei Opt. Max. beneficio, fuiſſe defunctum, abſentique mihi nihil non negotij datum eſſe in me tuẽdo, & ob id voluntati me meæ, aliórumué exſpectationi ſatisfacere non potuiſſe; otio prolixiori reſtitutus, omni ope nitendum mihi eſſe putaui, ne abs me requireretur officium; maximè cum intelligerem innumerabilibus me beneficijs fuiſſe affe-

ctum. Catalogo itaque iſtorum omnium inſtituto, ſingillatim mihi in memoriam reuocaui, quæ in vita mea à bonis in me fuiſſent profecta, & auctoritate IC.ti Gaij perſuaſus, cuiuſque rei potiſſimã partem principium eſſe, ſtatim inueni, & pro pietate mea agnoui, nihil non Marchiæ abs me acceptum referri debere. Vberioris enim doctrinæ adipiſcendæ gratia Megapolin, et academiã patriam cum reliquiſſem, & de conſilio amicorum mouiſſem Francofurtum : (quod oppidũ, vt hoc [illegible] ad[illegible] [illegible] emporiũ eſt, [illegible] omniumque virtutum perpetuo præclare ſibi conſtans [illegible]) hoſpes [illegible] quando [illegible] docentiũ ſtudia, ætati meæ quæ ſeruire poſſent, abunde [illegible] Vt eram adoleſcens, intelligebam non ſophiſtarum, ſed probo philoſophorum more, [illegible] omnis generis diſciplinas [illegible] non ſolũ non [illegible] aliter vulgò quod fit, opera [illegible] ſed videbam ex ipſis fontibus [illegible] pleniſſima manu [illegible] vndiq; ex Germaniæ prouinciis, [illegible] regionibus, vt [illegible] concurſus fierent, & doctorũ [illegible] et induſtria. Nã ſi [illegible] hic videre erat cũ

Iehoua, cum Themide, cum Æſculapio, cum omnibus denique Muſis rationem haberi, & eorum omnia templa omnibus ſtare aperta: in me quæ beneficia profecta ſunt, omnia ea ego grato animo conſeruo; nam quid dixerim, gratiam me vnquam poſſe referre? nec deſino prædicare, quoties eius habeo facultatem. Ad magnum illum maximorum in me beneficiorum cumulum eadem in vrbe acceſſit ſenatus academici honeſtiſsimum de me decretum, me in Gallijs abſente factum: quod quanquam ob interuallum locorum effectum habere non potuit, tamen demonſtrata optima voluntas, vſque dum ero, mihi pro re erit; ex re enim non tam beneficia metimur, qui ſapimus, quam ex conſilio & beneuolentia: quæ ſi exitum non habeant, nec reſpondeant cogitationibus noſtris, non iccirco auctoribus minor debeatur gratia, quam ſi omnia felicem & prolixum ſortita fuiſſent euentum: teſtatum enim fecerunt quam nobis voluerint: ſequi nihil debuerit, an non potuerit, quid id eis præſtandum, qui tantũ fecerunt, quantum potuerunt, nec pro ratione hominũ potentiam Dei præſtare poſsint? Vt verè dicam

dicam à grauiſsimis viris datum teſtimonium tam mihi gratum accidit, quàm quod gratiſsimum: in quo ſi quid amori eſt indultum, non tamen erubeſcendum cenſeam, præſertim cum non verear, ne ſuſtinere non poſsim ea, quæ, licet nondum adſint mihi, mediocris induſtriæ beneficio aliquando adeſſe poſsint. Sed quorſum mea tendit oratio? Vt intelligi poſsit, alienum me eſſe à crimine ἀχαριστίας, atque adeo hoc intelligeretur, à quo tanquam primo fonte ea, quæ in me congeſta eſſent, proficiſcerentur. Nam omnia, quæ bona exiſtimantur, licet auctorem habeant Deum, eiq; pareant ac ſubſint, quantumuis magna & ſublimia [illegible] alterum quoque verum eſt, di[illegible] hominum, ab ipſo in ſtatione iſta [illegible] in maximorum bonorum poſſeſſionem ac [illegible] quaſi [illegible] Eo idem ille Deus quamquam eſt tam [illegible] perpetuus domi[illegible] orbis [illegible] incredibili ſua bonitate, [illegible] ut [illegible] dum [illegible] acquieſcerent, [illegible] gaudeant & fruantur.

Omnia autem vt ſecundum harmoniam ſibi conſtarent, et vt eſſet quędam politice (nam vbi omnes ſine diſcrimine imperant, ibi imperium vt ſibi conſtet, fieri omnino non poteſt) terrarũ monarchas conſtitutos voluit, ſiue vt Homerus loquitur, ποιμένας λαῶν: ab iſs qui beneficia in ſe deriuant, nec ea ita vti par eſt, agnoſcunt, nec illi non ſine ſcelere & incommodo ſuo humanitati parum conſtent: In gratos enim volupe nobis eſt plena manu beneficia ponere, ingrato autem homini nihil eſt quod non neget malæ ſuæ mentis malus animus: Et eò, vnde orta ſunt, omnia cum redeant, quis non intelligit, quod boni nobis à priuatis datur, id omne acceptum referendum eſſe principi? Puto me cauſſam iuſtam attuliſſe, ob quam haſce partes ſuſceperim. Sequitur vt ad te orationem conuertam, quod pace celſ. tuæ mihi liceat. Marchiæ princeps, ſereniſsime Elector, IOACHIME FRIDERICE. Quin quam optimi & gratiſsimi animi notam affero, eam non reiectum iri, illa tua mihi perſuadet humanitas, qua non ſolum es in tui ſimiles, aut in mediocri dignitate conſtitutos viros, ſed & in quoſcunque infimos, & mei ordinis

dinis homines. Bona itaque cum ſpe gra-
tulationi initium dans, intermittere non poſ-
ſum, quin principio ea attingam, quæ beatitu-
dinis humanæ non poſtremas obtinent partes.
Priuati enim nobis inter nos gratulamur de fa-
miliarium, amicorum, omniumque bonorum;
qui vel nulla nobis neceſsitudine coniuncti
ſunt, proſpero ſtatu, propterea quod eo & ipſis,
& nobis, & reip. profectum iri rectè putamus.
In regibus quis dubitet, quin id longe fiat re-
ctius, & prolixiori cum lætitia, quo amplior
& illuſtior eorum eſt ratio, & publico bono
conducibilior? Ipſa certè Celſitudo tua quoties
optimo & heroico ingenio ex ſe natos liberos
videt, eos quoties intuetur, quoties amplectitur,
quoties de iis cogitat, quoties de iis ſermonem
inſtitui audit, mirum ſit, ni iucunde in iis acquie-
ſcat, & purum ſolidumque gaudeat gaudium:
videt enim in illis quaſi ſe alterum, ad quem
aliquando libente ſe gubernationis clauus ſit
trāſiturus. Magno illi gaudio patris addit vel hic
minimus pæne natu filius, CHRISTIANVS VVIL-
HELMVS, poſtulatus Archiepiſcopus Magde-
burgenſis: in quo etiāſi præter huius dignitatis
ſplendorē aliud nihil eſſet, quod videretur illu-

 ſtre;

ſtre; at ſunt in optimo illo reip. germine regiæ indolis illuſtria quàm plurima: tamen non poſſes non abunde tibi gratulari, [illegible] eam abs te [illegible] fuiſſe adminiſtratam, vt eius rei quotidie veriſsimum videas teſtem. Vides vero etiam quo non minus [illegible] acquieſcas, reuerendiſsimũ et illuſtriſsimum filium tuum, IOANNEM GEORGIVM, & eundem pari dignitate ab Argentoratenſibus ornatum. De alijs rerum tuarũ ſecundarum ornamentis quid dicam? quid de filia Anna Catharina? vides ea heroina [illegible] potentiſsimũ principem, CHRISTIANVM IV. regem Daniæ, [illegible] verbo omnia comprehendam, [illegible] æmulum ſereniſsimum [illegible] in oculis ferentem, & amantem [illegible]. Quid non gaudij, quid non boni vides eſſe in felici hoc matrimonio, quod illuſtriſsimus princeps IOHANNES SIGISMVNDVS, natu maximus filius tuus, cum illuſtriſsima ducis Boruſsiæ, ALBERTI FRIDERICI filia Anna contraxit? Illud matrimonium, præterquam quod adfert imperio tuo [illegible] incrementum, etiam [illegible] te honore [illegible], quod [illegible] ac magno

gno DEI beneficio videas deſcendere ex te nepotes, quos eoſdem pro optimæ ætatis vigore etiam breui viſurus es florentes. Prætermitto illuſtris prolis tuæ reliquam commemorationem; non quod argumentum deſit; id enim eſſet ipſa æſtate in vberrimo campo deſiderare floſculos; ſed quod ſingillatim de iis dicere, nimis longum foret. Immo ab inſtituto ſi digredi nonnihil vellem, affatim haberem, quæ commemorarem de illuſtriſsimæ ſororis tuæ liberis nepotibus, Electoris Saxoniæ, diuæ memoriæ, filiis, in omnibus omnium regiarum virtutum diſciplinis, virorum grauiſsimorum beneficio, præclarè prouectis. Sed neque illud perſequi mei inſtituti eſt, nec prorſus informata iam nunc publica eſt ratio, longiori orationi ſit locus. De eo ſaltem dicam, vnde potiſsimum laudetur bonus princeps, ſiue pater patriæ, id quod propius te tangit, & ab ipſis bonis omnibus [illegible], & de quo tam belli quam pacis tempore rectiſsime iudicemur. Ea autem quæ allaturus ſum, ſi magnifico genere dicendi illuſtrare minus potero, enitar tamen minus barbaro pleraque vt perſtringam, nec quidquam afferam, quod mei non ſit, &

quo

& quo non commenderis quàm rectiſsimo omnium iudicio. Potius fecerim, vt in eo offendam, ne virtuti tuæ minus dem, atque ea meretur: in quam cauſſam ſi me orationis inopia conſtituet, etiam atque etiam velim, te tui loci atque ordinis excelſi animi principem, Perſarum regẽ imitari, cuius maieſtati iunctis manibus hauſta, & pro munere venditata aqua, minime reſpondit, attamen fuit auro contra cara. Non ego mihi tantum poſtulo: ſolummodo peto mihi ignoſcį, ſi in te ornando non aſſecutus fuero quod velim, nec dixero omnia. Quæ extra te ſunt, & quæ de ſplendore generis tui dici, quæ de ampliſsimis rebus geſtis illuſtrium tuorum maiorum, quæ de longiſsimarum terrarum tuarum terminis, quæ de auguſti imperij tui pluribus & amplis prouincijs, quæ de innumeris ciuitatibus, quę de agrorum fertilitate, quæ de vinearum, aliarumque rerum neceſſariarum innumerabilium abundantia pluribus verbis illuſtrari poſſent, & in omnis generis laudationibus rectè enumerantur; omnia ea prætermittam, propterea quod longe præſtantiora his ſint alia; quanquam etiam illa quæ re-

cen-

cenſui, omnino bona ſunt, & recte ita dicuntur, iis ſi dum adſunt, ſi bene vtimur: at de quibus orationem habiturus ſum, ea animi ſunt, & diuina, & longe ſuper alia poſita, præſtantiaq; ſua nulli mutationi obnoxia. In earũ recenſione vt à cultu Dei ordiar, quis te omnium hominum ſanctior? quis te religioſior? quis te magis ſupplex? quis te humilior? quis ſubmiſsior? quis frequentior? Hinc eſt in omnibus tuis terris nihil magis ab omnibus vt ſit exercitum, quàm officium diuinum facere, quàm orare, & ſedulo vacare operibus ſacris: aliter abs te ſi fieri intelligeretur, dictum factum exemplum tuum omnis ſequeretur populus: tanta uis eſt eorum qui imperant. Vt vero in toto terrarũ orbe paucæ regiones ſunt de quibus id prædicari queat! hoc tua laus & maior eſt, & illuſtrior, & ſtatus tuus firmior: cum bonis enim certum eſt habitare Devm, quem eundem ex re compertum eſt à cultoribus ſuis nequaquam ita abeſſe, vt eis deeſſe velit, modo non ipſi ſibi velint deeſſe, ratione donati, & adepti diuinæ particulã auræ. Illud vitæ tuæ ſanctiſsimum iter à teneris, adeo vnguiculis, cum

cum ingreſſus eſſes, haud neglectis reliquis offi-
cij partibus omnibus, adulciori tibi facile ea res
tantam peperit claritatem, vt [illegible] omnium in
vniuerſa Chriſtiana ciuitate lumen principum
eſſes longè auguſtiſſimum. Ea que tua laus
cum ita paſſim diuulgata eſſet, an putas aliter
fieri potuiſſe, quin & illuſtri te loco collocaret,
& primatem Germaniæ cum bono publico
conſtitueret? an putas aliam eſſe cauſſam ob
quam ampliſſimum collegium epiſcopes Mag-
deburgicæ vno ore in te potiſſimum conſenſe-
rit? In eo collegio tum non [illegible], nec
hodie deſunt, [illegible] & [illegible],
quibus in procliui fuit conſilium capere, ac in-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ex [illegible] cognati, amici, familiares,
[illegible] felici-
cita-

citatis autem huius tuæ qui auctores fuiſſent, ſibi potius deberi, quicquid tibi gratulationis datum eſſet, omnes exiſtimarunt; non quod tibi inuiderent, quod accepiſſes bonum, ſed quod præclare perſpicerent, habitam electionem longè maximo ſuo coniunctam fore cum commodo: in quo animi minimè fuerunt falſi. Cum admiratione enim viderunt capeſſere te remp. inſtinctu non humano, ſed ductu diuino, non temere, ſed ex ratione. Iidem illi ſapientiſsimi viri ex initijs gubernationis non ſolum iudicarunt, quam rationem in gerendo magiſtratu perpetuò eſſes ſecuturus, ſed & Deo Opt. Max. omnia retulerunt accepta, quæ in polito reip. ſuæ rectore cernerent: ideo illi eidem optimo Deo toties egerunt gratias, quoties viderunt in rebus ampliſsimis ſuſcipiendis te ſemper tui eſſe ſimilimum, aut etiam ijs continuandis naturam vincere: neq; id etiamnum reuerendi & nobiliſsimi viri pro diuina pietate ſua intermittunt, ſed in dies ſingulos præclaro continuant modo. Quod vulgò largitionibꝰ, id tu meliori ratione, et more maiorum adeptus es; & præmaturè quidem; vt ingenij tui curſus virtute ſua dignum haberet

 cam

campum. Benignitate, enim ſua cum natura ergà te apprimè fuiſſet prolixa, tandemq; opti-marum artium ſtudijs [illegible] incredibile eſt, quàm facile omnia [illegible] minem perſpiciens, [illegible] rerum gerendarum vſu & [illegible]. Quibus omnibus ſimul iunctis, [illegible] ſis talem &, tantum te euaſiſſe, quē [illegible] imperium tuum demonſtrat; ad quod [illegible] omnibus M[illegible]-chiacis à diuino numine es prouectus? quod imperium quo auguſtius eſt priore, (eſt enim magno maius aliquid) hoc maiore, [illegible] magnitudine animi [illegible] tuas ita illuſtrare [illegible] facta praeſtet. Peregrinum enim [illegible] [illegible] quid non [illegible] [illegible] omnia illa [illegible] Deum [illegible] prudentia [illegible] ij; omnibus [illegible] loquutus [illegible] vllius [illegible] buccinatore. Illud [illegible] & ſine [illegible] actiones noſtras [illegible] zelo ab [illegible] nec vero etiam nunc ab [illegible] negligitur; vti neq; ſacratiſſi-

lima Iuſtitia, proximè Ioui ſedens, eiusq; ſoliū ful-
ciens, incorrupta virgo, quemadmodum ſapien-
ter à poetis depingitur; omnibus facilis Dea, vti
Numæ Pompilio fuit nympha ſua Ægeria. Sic.n.
arbitraris, cum illa quib9 familiaris vſus eſſe cō-
perit, eosdem, ſi velint eum eſſe perpetuū, exem-
plo tuo ad perpetuā virtutem conſtanti et prom-
pta volūtate neceſſe habere ſeſe componere, nec
imitari Æolos, quos Lacedęmoniorum rex Agis
cum aliquando vidiſſet ludis Olympicis æqua o-
mnibus libella iuſtitiā adminiſtrari, non tam eā
rem miratus fuit, quàm riſit, elapſis quinq; annis
ipſis, tandem eos eſſe in officio integrum diem,
reliquo tempore non item. Abdicare bonam
eam Deā ſi qui ſint, qui malint, vti non deſunt,
[illegible] tenes, poſſe eos facilimo id aſſequi
[illegible]. Ita aut qui faciant, non illos iam am-
[illegible] aut reges, aut principes, eſſe inteligis: po-
tiſſimum enim regij ſplendoris amiſerunt, quo
aſsimulabantur Deo, qui hæc peculiaria habet,
vt ſit æquè bonus & iuſtus, vt æternus & po-
tens. Nam ad potentiam quod attinet,
qua mortales vtimur, & nos iactamus, non
tam ea noſtrum bonum eſt, quàm fortu-
næ, quam conſtat nihil firmi, nihil æquabile

habet; nihil quod perpetuo ſibi conſtet, nihil quod non valde ſuſpectum ſit, et maxime tum, vbi ad faſtigium excellentiæ ſuæ peruenerit. Quis negarit tot heroes, tot reges, tot principes fuiſſe fractos, tot imperia alio fuiſſe translata, nulla de cauſa alia, quam quod, cum proſperis quam maxime ſecundis viuerent, in ſolis eius, cuiuſmodi quæque eſſent, non examinarint, nec paſsi ſint, ipſi cum non didiciſſent. Si quis illud [illegible] ſibi inſuſurrari; iidem ſi vigilaſſent, ſi iuſtitiam exercuiſſent, ſi cum poeta Lyrico dixiſſent:

Laudo manentem: ſi celeres quatit
Pennas, reſigno quæ dedit: & mea
Virtute me inuoluo: non fuiſſent in tragicis abiiſſent præcipites. Quorum autem quiſque ſuum potentiam, qui non tribuerit omnia, & qui poſthabito illo iuſti Ariſtidis diuino cognomine, non maluerit ſe appellari Poliorceten, Ceraunum, Nicanorem, Aetum, Hieracem, aliove huius generis barbaro nomine? Naturam loci, arte munita magis propugnacula non illa profecto regum ſecuritatem præſidia: regibus innocentia ſua pro muro eſt, ſubditorum amor pro arce, pro militibus aſtant, dii præſi-

dijs

Hiis ſi tyrannus Ariſtippus ſe muniuiſſet, mini‑ me opus habuiſſet ad ſe tuendum tanta mili‑ tum copia; non habuiſſet neceſſe tot homines trucidare, à quibus ſibi metueret; non fuiſſet coactus in præcelſum & editum arcis locum dormiturum ſe compingere; etiam ſcala nihil o‑ pus fuiſſet, qua pulchello principi mater concu‑ binæ, & ſub noctem, & ſub auroram miſere ſeruiebat. Clearchus item, ſi beneuolentiâ maluiſſet cum ſubditis certare, quàm potentiâ, nunquam profecto vſus fuiſſet ciſta, in quam dormiturus ſe includeret. Nunquam maluiſ‑ ſet Dionyſius, nouaculæ metu, capillum adure‑ [illegible] præſcindere [illegible], ſi ſapuiſſet, ſi hu‑ manitati ſuæ conſuluiſſet; idem nunquam ita alienus fuiſſet à populo, ab amicis, à germano fratre, atque adeo ab ipſo ſuo, quem procrea‑ rat, filio, quo minus eis fideret; etenim neque hunc, neque quemquam ad ſe admiſit, ni prius [illegible] corporis [illegible] fuiſſet exutus, & alia indu‑ tus veſte. Actum fuiſſet cum Antigono, ſi [illegible] nihil cauſſæ [illegible] cum enim Demetrius filius [illegible] ſolebat, etiamnum manu [illegible] [illegible]; quod cum forte fortuna [illegible] fieret, cum

 adeſſent

adeſſent legati, quibus iam reſponſum erat; abe-
untes eos alta voce rex pater reuocauit, dicens:
Etiam hoc, quæſo, principẽ veſtrum docete, in-
ter me & filium ita conuenire, ipſi veſtris vti vi-
detis oculis. Præclarè equidem ille, omni metu
vacuus animiq; in omnes partes ſecurus: nam
eos qui metuit, quos amare par erat, ille quid ex-
ſpectet aliud, quàm vt hoc magis metuatur
ipſe, quo maiori eſt potentia? Numa Pompilius
hic rectè ſenſit: minime enim herili, ſed patris a-
nimo remp. capeſsiuit: dixit enim omnino ſe
illis fiſurum, ſibi qui fidẽ haberent; immo addi-
dit, nolle ſe eſſe regem illorum, qui fidei ſuæ eſ-
ſent diffiſi; abdicans iſtos trecentos ſtipatores
Celeres, ſub quorum acri tutela anteceſſori ſuo
non licuiſſet eſſe ſaluo: nam Plantij illud, *nemi-
nem populum diutius ea conditione eſſe poſſe, cu-
ius eum pœniteat,* omnino non fallit. Non nego
multum in potentia eſſe, & magnum eam regi-
bus ornamentum adferre: ipſi enim Deo tribu-
itur, quod ſit vnus omnium potentiſsimus; &
ſeruijt illa iam inde à condito mundo bonis
multis; maximeque neceſſario noſtro tem-
pore & potentia & munitionibus & propu-
gnaculis nobis opus eſt aduerſus Romani
imperij

imperij hoſtes, apud quos, quod Barbari & nefarij ſint, ius, & fas, & ratio, parum valent. Ab illis nobis nihil cum metuimus, tum omnia in potentia ponere, & nobiſmetipſis inter nos domi metum incutere, & mutuis iniurijs libertatem & concordiam eripere, hoc ſcilicet inhumanum eſt & ſubturpiculum. Vt aculeus ſerpentem, ita hæc opera tyrannum indicat. Tu ſereniſſime Elector à potentia tua ius & fas non ſegregas, ſed ex ratione iuſtitiam adminiſtras, & ipſe legibus pares, quanquam illis ſolutus ſis: longe Alexandro illo Magno ſapientior, qui ab Anaxarcho paſſus fuit ſibi perſuaderi, omne illud quod reges facerent, & iuſtum eſſe, & æquum & bonum. Legibus autem in imperio tuo quanquam in ſcripto viuentis, eas tamen non tam illos tenere recte arbitraris, illarum qui nudos verſiculos & verba vulgari more deuorarunt, quam qui intelligunt earum vim, quæ hiſce præceptis continetur, Honeſtè viuere, Alterum non lædere, Suum cuique tribuere. Hoc potiſsimum reſpiciunt conſcripti patres, quos in curia conſtitutos habes: nam [illegible] vt apud iudicem perpetuo locus ſit, non

poſsit

poteſt, niſi poſthabita æquitate, ſummum ius perſequi maluerimus, ſummam quod coniunctam habet iniuriam, qua ſcimus non contineri populi ſalutem, quæ ſuprema lex eſt. Et rem ſi penitius conſideremus, *quanto, vt Seneca ait, latius patet officiorum, quàm iuris regula! quàm multa pietas, humanitas, liberalitas, iuſtitia, fides, exigunt, quæ extra publicas ſunt tabulas!* Hoc fuerit, ob quod noluerit Lycurgus vllam ſuarum legum comprehendi ſcripto: exiſtimauerit enim ad beatam ciuium ſuorum vitam præcipuè requiri, quidquid bonæ diſciplinæ Lacedæmone exerceretur, vt à teneris vnguiculis quaſi cum lacte imbiberetur, & in ſuccum, & ſanguinem, & mores ita conuerteretur, vt benè & profunde tinctæ lanæ inſtar, neque tolli neque elui poſſet. Recte bonus ille magiſter eius rei ſumam, recte factorum conſcientiam & optimam voluntatem, eſſe cenſuit; ſiue quod idem eſt, libertatem, ad quam Laconas aſſuefecit: libertatis enim eſt, viuere vt velis, & velle, quæ recta ſint, & officij. Eiusdem cum Lycurgo ſententiæ fuiſſe Anacharſin, ex eo uidere eſt quod riſerit, cum coràm intellexiſſet Solonem Athenienſibus ſancire ſcriptas leges: quaſi

quaſi hæ, tantum valerent, vt inhibere poſſent auaritiam & iniuſtitiam hominum. Dicebat enim huiuſmodi leges telis aranearum plane eſſe ſimiles, & facile compeſcere infimi generis miſeros homines, potentiores ditioresque nequaquam: fuitque non longè poſt ex re compertum, Anacharſin non ſenſiſſe ſtultè. Etiam haud diſsimili ratione feciſſe videntur Pythagorei: etenim hi ſcientiarum & inuentionum ſuarum nihil comprehendi voluerunt ſcripto, ſed omnia ſtatim eorum animis impreſſerunt, quos putarent bonarum ſcientiarum cognitione eſſe dignos: quorum ex familiaribus vnus cum geometricum aliquid cum homine nequam communicaſſet, dixerunt, ex præſagijs Deorum videri, ſcelus non relictum iri inultū. An itaque culparim noſtram ſcripti iuris rationem? Cenſeo, quod Græciæ alicui parti, idem non ſtatim toti Germaniæ, alijſue orbis terrarum regionibus conducat: nec quod geometræ placeat, non ſtatim æquè arrideat politico: ſed prout cuiusque loci fert natura, conſuetudo, commodum, & ratio, ita omniū actionum noſtrarū inſtituendus ſit modus. Nos quantum ſacratiſsimo principi Iuſtiniano ob egregiam et

præclarã iuris noſtri operam debeamus, omnes, qui eo bono fruimur, pié intelligimus; nec in alijs diſciplinis non poſſumus quàm maximè prædicare eos, qui diuina animi ſui bona nobiſcum communicarunt, nec ea poſteris inuiderunt. Vtraque vt abunde habemus, ea ſi ita ſimul iungeremus, multò æquabilius ſe multa haberent, neque vſque adeo domi & foris laboraremus. Sed quid querramur? Suo quæq; gens fungitur fato; quæ ferrea & robuſta Dea vulgi accuſationes facile ſuſtinet, etiam [illegible] oneri ferundo. Beata etiam hæc, quæ eſt Marchia, quæ exemplo principis ſui omnia illa viget, nec minus beata in eo, quod imperatorem nacta ſit ſobrium, modeſtum, temperantem, voluptatibus non indulgentem, & omnis generis luxui inimicum. Quod ab me oratione non oſtenditur, id in Ser.mo principe demonſtrat reipſe. In veſtitu enim ſimplex eſt, in ſtructura domus æquabilis, in apparatu equeſtri moderatus, in victus ratione ſobrius, a delicijs alienus, in agitandis conuiuijs probus & [illegible], in plane nulla [illegible] niſi ſi ex [illegible] ordine illuſtrium hoſpitum aliquis ad te veniat: quod vbi fit, tum vero magnificentiæ non deeſt, & quot

quot

quot ad te diuerterunt reges, ſeptemuiri, duces, legati, omnes hi largum experti ſunt & magnificum. Scilicet eâdē operâ tibi, priuatim ſeruis et publice: cùm enim valetudinem, operam das, vt tuearis, tum caues, ne exactionibus exhauriꝰ as populum. Non enim in parietibus reſp. eſt, vt Pompeius recte dicebat: non in luxu conſiſtit principis maieſtatis: non in magno comeſſationum, deliciarum, veſtitus, & equorum apparatu amplitudo regis eſt; iuſtitia, prudentia, temperantia, laborumque patientia regem demonſtrant, vti Herculem demonſtrarunt leonina pellis & claua, quibus ornatus erat, antequā ſeruiret Omphalæ. Ex luxu erat quod Antonius â ſe deſciſceret, quod tribunal relinqueret, et ſequeretur prætereuntem, quam amabat, Cleopatram, captus conuiuijs & comeſſationibus, quibus nomina indiderant τῶν ἀμιμητοβίων σύνοδον, καὶ τῶν συναποθανουμένων: quaſi dicas, congreſſum, cuius ſumptuoſitatē, et in delicijs apparatū, nemo facilè aſſequatur, & cui immori vterq; conſtituiſſet. Ex luxu erat quod Attalus Rex patiebatur naſo ſe à Philopœmene duci, quoties iret cœnatū. Et luxu erat, quod Lucullo vires ingenij ita defluerēt, vt ſe

ut ſe regendum traderet liberto ſuo Calliſtheni, & potiretur philtro; antea cum non ſolum temperans, & prudens, & legum ſcientia, & omni liberali doctrina præſtantiſsimus fuiſſet, ſed & liberorum hominum, nobiliumque virorum multorum millium dux, & regum victor fortiſsimus. Si rem recta reputemus via, ex luxu ſunt, quæ mala arbitramur omnia; nam ſi τῆς σωφροσύνης eſt ἔργον, vt tueatur prudentiam; animi aciem noſtram vbi obtudimus, an poteſt vt aliquid boni conſilij capiamus, vt proſimus, vt ſapiamus, vt faciamus officium? Geometræ ex ratione demonſtrant, vno inconuenienti dato, ſequi infinita alia: quod quamquam eſt veriſsimum, quis tamen id ſibi patiatur perſuaderi, qui rationem non audiat? Scintilla ſæpenumero incendij cauſa eſt; [illegible] vbi culpa verſatur, vbi opera noſtra, induſtria, labor, ſtudium & cogitatio [illegible], ubi omnia ea quid non ſubito procidant? Et [illegible] rerum fuſis [illegible], nec tam abundans & egeſtatis inſolens, [illegible] quomodo ſe contineat, vt in iniuriæ, auaritiæ & rapinæ crimen non incurrat? Tygranes quod delicatior eſſet, exiſtimabat non ſolum ſua eſſe omnia illa, quæ populus ſuus poſside-.

poſsidebat; in quo quidem rectè ſenſit; ſed abſque eo etiam omnia priuatorum bona ipſe tenere cupidè deſiderabat, prætereaq́; ſibi perſuadebat, nihil omnium in toto orbe terrarum eſſe, quod non in ſolius ſui gratiam extaret. Huius animi qui ſunt, nec quidquam aliud cogitant aut meditantur, quàm vt ſolis ſibi malacum & Saliarem in modum iucundè ſit; pro ſalute & commodo ſuorum quid aliud quærant, quam calamitatem præſentiſsimam? illi autem cum fracti iacent, an ſtare poteſt, his qui ſtat ſuffultus? Epyrotarum rex, Pyrrhus, ſapientiæ & humanitati ſuæ, rectiorique iudicio pulchre conſuluit; cui, deuictis Macedonibus cum à militibus applauſus datus eſſet, & appellatus fuiſſet Aquila; modeſtè reſpondit, ſi is ſum, quem dicitis, equidem eſt id veſtro beneficio: nam illæ veſtra arma hæ ipſæ alæ ſunt, quæ me ſubleuarunt. Illum quem dicas præclarum vitæ modum cum teneas, in omnibus cui [illegible] ipſe Sol medius [illegible] Tellus tam [illegible] bono ridere videtur; Populus certe gaudio exultat, & nullus omnium eſt, qui te talem principem in oculis non ferat, qui te non colat, obſeruet, veneretur, & diuinis affici-

at honoribus. Eiusque notæ optimæ ipſe cum ſit princeps, ridiculum ſit, eadem non ſibi polliceri de omnibus ei parentibus. Nam vt norma, qua architecti vtuntur, non tantum ſoli ſibi benè conſtat, ſed vtrumque præſtat, cùm vt ipſa recta ſit, tum vt dirigat id, cui ſeruit: ſic qui imperat, non id ſolum præſtat, ipſe vt omni virtute ſit ornatiſsimus, ſed & efficit, vt ad exemplum ſuum omnes ſe pulcrhè fingant. Non coërcitionibus hanc præclaram rationem tueris, neque pœnis violentiaue introitum in optimum hunc morem facis, ſed ſola vitæ tuæ ſanctitate: tritum enim verumq; illud eſt. *Totus cōponitur orbis Regis ad exemplum, neque ſic componere ſenſus Humanos edicta valent, quàm vita regentis*, & comprobat illud omnis hiſtoria. Romulus natura ferocior erat: Itaque Romanis omnibus nihil tum magis volupe fuit, quam arma, & bella, & exemplum principis ſequi. Ei qui ſucceſſit, quod cum iuſtus eſſet, tum mitis, paciſque cultor, præeundo facile effecit, Roma vt longiri quiete & otio frueretur, eaque gratia annos quadraginta tres ipſos templum Iani ſtetit clauſum. Seria illa ſunt: ſed & in ridiculis ac næuis caporis principum ſtulte mitandis, videas

non

non vnum atque alterum hominem, ſed populum ſæpe omnem eſſe φιλίζειν. Galliarum rex Franciſcus I. capite plagam acceperat, vt neceſſe haberet præſcindere cæſariem; populus ſtatim ſe raſit. Alphonſus Arragoniæ rex collo non vſque adeo bene rectus erat: qui ei quotidie à latere erant, aure humero plane erant innixi. Quid verbis opus eſt?

Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ μαθήσεαι· ἢν δὲ κακοῖσι
Συμμιχθῇς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.

(Namque bono a ſocio diſces bona, ſin male rectus
Te [illegible] habuit, perdis quod tibi mentis erat,)

Theognidis hoc oraculum, quotquot ſumus omnes in nobis experimur, qui vel magiſtratus vel præceptorum conſuetudine vtimur: quam ob cauſam non parum refert, huius illiuſue notæ ſit dux populi, ſed refert quamplurimum: immo vero confert ea res rei ſummæ, ſiue potius in ſe ſummam continet omnem. Ex iis quæ ſecus in aliis principibus ſe habent, elocet Celſ. tuæ grauitas, à qua non abeſt humanitas & manſuetudo, regiarum virtutum minimè poſtrema ornamenta. Etiam hæc, ſi quis forte quærat, faſtigium ſummæ excellentiæ ita ſibi occuparunt, ut difficile ſit cernere quodnam ex illis virtute & præſtantia ſua vincat.

Eas

Easque dotes non ſolum toto animo poſsides, ſed ſunt eæ in te tanta vbertate, omni ore eas vt diffundas, ipſis oculis vt promas, toto vultu vt ſpargas, omni adeo corporis habitu vt oſtendas, nec cohibere poſsis, quin omnibus intuentibus luceant, exemplo rariſsimo. Vt plurimum enim, vt liberiori mihi ſine cuiusquam iniuria eſſet liceat, ob celſitudinem ſtatus, contemptor animus, commune lautiorũ hominum malum, etiam potentioribus ineſt: quod niſi molliatur à doctrina & liberioribus amicis, facile radices agit, & in ſubditorum erumpit perniciem. Huiuſmodi autem amicorum ſi vſpiam, profecto in pleriſq; regijs in ipſa abundantia quàm maxima eſt inopia: omnes enim meminerunt libertate Solonem apud Croeſum peccaſſe. Tu tecum & apud te plures ſanctos amicos habes: in ijs principe loco ſunt generoſi & illuſtres domini Dn. Comes A Schlick, & Dn. Baro Adamvs a Potelitz, Marchiæ Mareſchallus hæreditarius: præter hos etiam habes mag.cum & nobiliſs.mum Dn. Cancellarium Ioannem a Lõben, virum & induſtria & fide præcellentem: ceteros nominatim non recenſeo, quorum egregius eſt numerus. Quos autem

tem honorificentiſsimè nominatos volui, non illi ephori aut magiſtri tui ſunt: quid enim ijs tibi opus ſit, perfecto vndique, & omni virtute cumulato? attamen ſunt illi cum imperio reip. rectores. Iidem illi ſiue de prauata ſiue de publica re ſententiam rogati, libente te libertati ſuæ non deſunt, freti innocentia ſua & conſcientia rectæ voluntatis: quam ob cauſſam non tibi odio ſunt, quod veritas nonnunquam parere ſolet, ſed in cariſsimis; nec contemnis ſi quid promant quod ſit rectum. Neque enim, homines cum ſimus, in omnibus Promethei eſſe poſſumus, vsquequaque vt ſapiamus; etiam is ſapit, qui recta monentem libenter, & leni animo audit. Talem te eſſe, & eſſe vt oportet, eius partem naturæ debes, partem bonarum litterarum ſtudijs, partem b.m. Thomę Hubnero, qui ex fide bona præter cetera ita in ijs te iuuit, vt adulatorem ab amico diſcernere noueris. Nam qui perpetuo nobis arrident, & ſemper placere ſtudent, nec quidquam audent contra gratiam loqui, non illi veri amici ſunt: amicus ille eſt, qui frontis eſt apertæ, qui rogando, monendo, conſulendo, &, ſi vſus veniat, obiurgando ſe liberè ad amicum profundit, nec

aliud promptum in lingua, aliud clauſum in pectore habet; ſed omnibus non ſolum verbis, ſed ſyllabis etiam in ſe tranſfert hoc Achillis,

Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν,
Ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃ.

(Ille mihi vel ad inſtar erit portarum Acheroutis,
Qui præfert aliud verbis, quam pectore ſentit.)

In deterrimo hominum genere ſe fuiſſe, ſerò faſſus eſt Dionyſius tyrannus, qui amicos repudiauit; itaque regno expulſus, iamque Corinthi degens & ludimagiſtri fungens officio, cum ab Ariſtoxeno rogatus eſſet de controuerſia, ſibi cum Platone quæ fuiſſet, narrauit fuiſſe eam de prauis regibus, quorum conditionem ille ſenſiſſet eſſe infelicißimam, & ſtatum eorum quàm maximè lubricum, & omnis generis malis plenum: etiam hoc addidit, vnum omnium malorum hoc maximum eſſe, quod, quibus cum regibus multus & magnus eſt vſus, & apud eos in gratia ſunt, & auctoritate valent, non audeant libere loqui, nec veritatem cum illis communicare: & horum opera & peccato factum fuiſſe, quod conſuetudinem Platonis vitaſſet. Idem ille Dionyſius alterius cuiusdam petulantis hominis interrogationibus exercitus, quidnam ſibi igitur profectum

fectum

fectum eſſet doctrina Platonis? reſpondit; eà, ne parum mihi profectum putas, cum videas quam moderatè fortunam hanc feram? Serò miſer rex bonæ doctrinæ fructum ſenſit. Exquiſitiſsima iſta nequitia Mardonius Xerxem demulſit, barbarus barbarum, demens dementem, timidus famulus fortuna exultantem herum, vti diſerte Maximus Tyrius refert. At adulatio illa, vt quodque opus, tandem ſuum merita eſt ſtipendium: inſurrexit in bellum Aſia, vapulauit & catenas ſenſit mare, Helleſpontus ponte iunctus, mons Athos perfoſſus fuit: tanti denique ſtudij finis fuit; vinci & fugere, & mors ipſius adulatoris. Nulli Mardonio, nulli Cleoni, nulli Hyperbolo apud te locus eſt; deligis enim quos diligas, & iudicium facis prius, quàm aliquo homine vtaris: ſic fit, vt facti te non pœniteat, & vt ad te non accedant ſerperaſtris ſuffulti vafri nequam; cognitam enim habent, monetæ ſuæ leuem virtutem; & intelligunt, nihil te probare, quod lapis Lydius improbet. Is cum ſis, etiam phaleratis dictis parũ fidei tribuis, nec nimis iſs credis, qui, dum placere ſtudẽt, verba verbis accumulant, & orationem orationi adſtruunt,

nec dicendi finem inueniunt. Et ſi qui forte ſint, qui huius aliquid ad te conentur, vel nutu eos refutas, haud patiens tibi illudi; hi ſi vnū omnium te inhumaniſsimum querantur, iudicium eorum rides, & humanitatem tuam bonis probare pergis. Non verebor Ser.^me princeps, ne pudorem tuum offendam, ſi recenſionem tuarum laudum continuaro; prolixus enim eſt virtutum tuarum catalogus, nec eum potiori ſua parte rectè præſciderim, quæ continet prudentiam tuam; quæ omnium virtutum mater eſt & anima, & ſi vnquam, iamnunc demonſtrat animi tui, ſiue potius omniū Chriſtianæ reip. principum magnitudinem & fortitudinem heroicam; quæ profectò non ita perſpicua fuiſſent, ſi inſtans tempus vacationem ab omni periculo polliceretur. Magna ſane res eſt, ex qua vides, non otio ſed negotio; non quieti, ſed labori; non curandæ cuticulæ, ſed rebus gerendis; non ſomno, ſed vigilijs; non deſidiæ, ſed perpetuæ virtuti te eſſe natum. Vix in remp. ingreſſus fuiſti, quando pleno modio omnis generis moleſtiæ ſe tibi exhibuerunt: vix eas induſtria & ſapientia tua ſuſtuliſti, quando ſubita & improuiſa formido omnium noſtrū

mentes.

mentes inuaſit: vix à maximis exantlatis labo-ribus reſpiraſti, quando ad eosdem conuerſa ratione tibi redeundum fuit. In illis, quos exegiſti, ſe tibi acerba quidem dederunt quàm plurima, ſed omnia ea in ipſo negotio iucun-dum leniuit otium: in his, quos iam labores ſubis, non ſolum acerba omnia ſunt, ſed etiam videntur fore auctiora, & niſi nos DEVS re-ſpexerit, parum iucunditatis ſecum allatura. In Martem namque hoc canitur: 122

Ἄρες, ἄρες, βροτολοιγὲ, μιαιφόνε, τειχεσιπλῆτα;

(Peſtis hominum es, ſanguinis effuſor, concuſſor moenium:)

Quod pæne nobis exciderat oraculum,

——————— ———— *Pax optima rerum,*
Quas homini noviſſe datum eſt, pax vna triumphis
Innumeris potior,

Egregie hac tempeſtate vno ore omnes nobis in memoriam reuocamus. Verum enimuero quid faciamus? *Non votis, neque ſupplicijs muli-ebribus auxilia Deorum parantur*, vt Romanæ hiſtoriæ ethnicus ſcriptor pulchrè ſenſit: *vi-gilando, agendo, bene conſulendo proſperè omnia ſuccedunt: vbi te ſomno atque ignauiæ dederis, nec-quidquam Deos implores: irati, infeſtiq; ſunt.*

E 3. Nos

Nos, qui cultum diuinũ dictante ſacra ſcriptura correximus, cum illo in reliquo ſentimus, niſi quam rectiſſimi animi optima conſcientia: nam vt intelligimus nefas eſſe, nulla accepta iniuria quemquam laceſſere, ita turpe eſſe arbitramur, pati nobismet inſultari, & officium viri deſerere. Iſtorum pudorem, quibus pax odio eſt, iudicium candidi Achillis aperit:

Αφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος,
Ος πολέμου ἔραται ἐπιδημίου ὀκρυόεντος.

Id quod M. Tullius interpretãdo his verbis illuſtrauit: *Nec priuatos focos, inquit, nec publicas leges videtur, nec libertatis iura cara habere, quem diſcordiæ, quem cædes ciuiũ, quem ciuile bellum delectat; cumq; è numero hominum eijciendum, ex finibus humanæ naturæ exterminandum puto.* Seruitutes ſane patientia præſcribi H. noſtræ habent: libertas quiduis potius patitur, quam imperium herile; eadem illa libertas non defugit vel bello refutare, quidquid oſtendatur machinationum. Etiam antea bellicoſiſſimę gentes auſæ fuerunt Romani imperij ſtatum labefactare; at ſuſceptá cauſsâ, non ita, vt pùtarant, licitum illis fuit latere tecto diſcedere. Germano-

manorum fortitudo omnibus hiſtoriis celebrata fuit, illa ipſa nondum nobis erepta eſt, ſit licet ut eam diuini numinis benignitate ipſo opere diu non prompſerimus. In procliui nobis eſt, dictum factum Martis animum ſumere, & eius ſigna cum voluptate, cum apparatu, cum laude ſequi: & eſt, Dei gratia, vnde hæc continuentur omnia. Priuatim laceſsiti viro bono non negamus ſumpto telo, contra in arenam deſcendere; & vel leuis cauſſæ gratia: an recuſemus priſtina virtute uti in tuendo honore ſalutis reip? in conſeruandis noſtris aris & focis? in tegendis iis, qui nobis ipſa vita ſunt cariores? Ades hoſtis, ades ſodes; etiamnum Germani germano & præſenti ſunt animo: etiamnum habemus vnde Saliarem in modum viatica te excipiamus cœna. Non Peleus, non Laërtes, non Artemon aliquis in Germanorum ferrea cute deliteſcit, qui tibi obuiam procedere non audeat, qui hoſpitem te ſalutare metuat. Etiam ſenes noſtri capulares, ætate pene confecti, & ſtipendia ſua etiam atque etiam emeriti, vltrò & cum prolubio exurgere, ipſamque naturam vincere nituntur, præclaro exemplo Neſtoris, qui

expedi-

expeditionem Troianam ne ſenecta quidem ætate ſubterfugit. Iuuentus nec Romana, nec Laconica vllo vnquam tempore tam fuit egregia, atque hodie eſt noſtra. Viri num valeant, ipſi te docebunt. De principibus noſtris quid tibi aliud ſpondeam, quam quod hiſtoria commemorat de Milthiade, Pericle, Alcibiade, Ageſilao, Lyſandro, ſiue mari, ſiue terra experiundum fuerit, ducibus ſolertiſsimis. Aliud de ſacratiſsimo Imperatore noſtro tibi perſuadeas, quam quod de anchora ſacra? Ades, ſi libet. Videbis totam Germaniam eſſe quaſi communem hereditatem plurium fratrum, vti Lycurgo agri videbantur Lacedæmoniorum; Videbis vnanimem conſenſum in erogando, in conſultando, in agendo; Videbis finitimas gentes auxilia non modo laturas, ſed obtruſuras etiam: Videbis quid arctiſsima illa vincula coniunctionū, neceſsitudinū, affinitatum, confraternitatum, amicitiarum, in multis regibus, in multis ciuitatibus poſsint: Videbis ea omnia, ſiue potius magno tuo cum malo experieris. Non tibi verba do. Re ipſa in cauſſam deſcenditur. In qua ornanda, princeps Elector Ioachime Friderice non poſſumus non ſa-

tis

tis admirari induſtriam tuam. Etenim non ſolum & fama & nuncijs ad nos in Megapolin perlatum eſt, vt vigiles, vt de rei ſumma delibe⸗res, vt te negotio accingas, vt rem vrgeas: ſed & diſertè ad nos plurimorum amicorum litte⸗ris perſcriptum eſt, & in primis Francofurto â Cl.^{mo} Caminæo. Vtvt res caſura ſit (nam eueniat vt hoſtis pedem referat, & vt fruſtra me⸗tuerimus) equidem facis tu prudentis naucleri officium, qui mari tranquillo non animi ita ſe⸗curè otioſus eſt, ad præſens ſolum vt reſpiciat, nec conſulat in longitudinem; ſed dum tempus ad eam rem datur, pro prudentia ſua omnia ea parat, quæ rei ſeruiant, ſi forte eueniat, vt ſe ef⸗fundat tempeſtas. Ad belli apparatum quod attinet, idem facit Ill.^{mus} dux Brunſuicen⸗ſis Henricvs Ivlivs, cuius ardorem, tem⸗perantiam, & acre ingenium, incredibile eſt, ad nos qua prædicatione in coelum ſuſtulerit humaniſſimus ſenex Caſelius! Idem quod tu fa⸗cis, omni ſtudio exequitur patriæ meæ clementiſ⸗ſimus princeps, dux Megapolitanus, Vdalri⸗cvs, flos ſenum heroum Germaniæ, prouin⸗ciarum Saxoniæ ἕρκος. Quod mirandum eſt, is princeps, quantumuis ætate ad ſummam ſene⸗

ſtam producta, perpetuò ſibi eſt ſimilis, nihil laboris declinat, non queritur, ſed vegetus cum animo, tum corpore, fidei ſuæ commiſſam publicæ ſalutis procurationem non minori ſtudio tuetur, quam tutelam ſui ipſius populi. Idem ille optimus princeps in negotiis conficiendis non legato vtitur, (id ſi vllo modo valetudo & rationes ſuæ patiuntur) non alijs mandat, ſua quód prçſtare poteſt opera: ipſe præſens eſt, rem vrget, iuuat, conficit, magni I. Cæſaris prolixo exemplo. Præterea [illegible] electorum principum, comitum, baronum [illegible] cenſionem [illegible] com- plectar, [illegible] malo [illegible] noſtri [illegible] nobis [illegible] Hoc [illegible] habe- [illegible] no-

bis

bis non poſsint; eá eſt agrorũ noſtrorũ bonitâs. etiã in amictu non habem⁹ quod queramur, niſi ſi delicatiores nonnulli exiſtimemus ſine ſerico, et purpura, et gemmis, viui non poſſe: Potiſsimis inſtructi, quid magnopere deſideremus minime neceſſaria? Illi ipſi qui petulanti animo id vnicè operam dant, vt damnum nobis dent, non dubitandum eſt, quin ea opera nobis maius ſint daturi beneficium, quam id erit, quod deportaturi ſunt commodum: etenim alium qui exercet, peræquè & ipſe exercetur, aut magis etiam, minimeq; à communi ærumna eſt liber. Sed quid feci? Hoſtem appellaui, cuius exercitus imperij Romani fines inuaſit: at rectius eum nominarimus amicum. Nam quorum beneficio ſuauiter animo afficimur, & in quorum beneuolentia omnibus corporis partibus iucundè acquieſcimus, non illi ſoli ſancto amici nomine digni ſunt: etiam amicus is eſt, qui exſecat, qui obiurgat, & dolorem dat nonnunquã. Magiſtratus profectò Athenienſis præclarè hanc partem intellexit, quando Ageſilaum [illegible] ciuitate expulit. Hic populum ita ſibi deuinxerat, vt omnium voluntates et animos in ſua poteſtate haberet, & ad libitum pro re nata fingeret:

Etiam Athenienſium duces, ſocijs prouincijs duplicando profuere: Cimon obfuit obſequendo. Nam cum inito fœdere conſenſiſſent claſſe ſuppetias ferre; ſtatim atq; hoſtem à ſuis terris fugaſſent, rationem ipſo milite mittendo continuare noluerunt, maluerunt q; pendere argentum; in quo ipſis Cimon aſtutè aſſenſit; gratulans ſibi fortunam, quam longiſsimo interuallo proſpiciebat. Itaque cum non poſſet ex ſocijs, militē ex populo Athenienſi legit; hunc in [illegible] & triremes induxit, ad labores aſſuefecit, exercitatoresq; bellicoſos reddidit. Contra qui ſtipendiū numerabant, [illegible] eos domi vacantes negotijs, agriculturæ, rei familiaris & [illegible], [illegible] non intelligentes [illegible] ptum [illegible] ſibi [illegible]. Nam otio, delicijs & commodis domeſticis corrupti facilè ab Athenienſibus poſtea victi fuere, & in eorum dominatum redacti. Reliqui duces communia belli ſublatam pecuniam repu[illegible], [illegible] ad mittendum [illegible] ingratijs libertatem ipſis [illegible]. Animi enim corporiſque vigor, [illegible] perpetuo [illegible] perficit, haud exiſtiman-

mandum eſt. Torpeſcimus nihil agendo, [illegible] otio, & prolixiores [illegible] res ſecundæ nocent; & id omne quod ſuauiter nos afficit, voluptatis appellatione omnino non venit. Ex [illegible] vera voluptas eſt, quæ [illegible] habet ſudorem, quo Epicharmus Deos hominibus omnia bona vendere aiebat. Illo eodem pretio olim ſuis ciuibus Romani vendebant honores: ad quos qui aſpirare cupiebat, vltrò id tempeſtiuè ſubibat, ad quod cæteroquin neceſſario tempore compellebatur. Nam ſeptimo decimo anno expleto conſtat nemini va[illegible] fuiſſe [illegible], nec eam ve[illegible] [illegible] annum [illegible] Tum [illegible] [illegible] ſtipendia de[illegible] [illegible] qui ſe exercent, vidiſſes virum fortem, pruden[illegible] [illegible] oratorem [illegible] quibus omnibus ornamentis [illegible] Cato [illegible] Cenſorius [illegible]. [illegible] bona corporis habitudine [illegible], ferreum thoracem vt [illegible] poſſet, [illegible]

 bona-

126

rium bonarum artiũ præclara & multiplex ſci-
entia dedecet. Quamplurima latiſsimus ani-
mi campus bona capit, nec congeſtis obruitur;
at mutuâ operâ præclarum in modum perfici-
tur. Sed quo oratione labor? Ignauiæne
nos inſimularim, longioris quietis gratia? abſit
vt hoc nomen vſurparimus in viros fortes: quos
tamen ſi beneuolè moneas, ex alieno malo, ali-
orumque bono exemplo tempori ſuum fingere
commodum, cenſeo, non peccaris. Proinde ab
illa reprehenſione liberis illud ſuum ad Samios
epiſtolium, Αἱ βουλαὶ ὑμῶν ὀλίγωροι, αἱ ὑπουργίαι βραδεῖαι, τί τούτων
τέλος ἐννοεῖσθε; (*Conſilia veſtra ſunt vana; auxilia lenta;
hæc quis euentus ſequi ſoleat, ipſi intelligitis*) neq;
M. Brutus occinat. Omnino noſtræ genti nec
iſtius nec alterius generis vllis aculeatis dictis
opus eſt: prius enim opus eſt conſulto; ex quo
eſt, vt ex ratione rem ſæpe protrahamus. Vir
grauiſsimus, dictator Fabius Maximus ni fuiſ-
ſet cunctatus, nunquam Ennius de eo ceciniſſet:
Vnus homo nobis cunctando reſtituit rem: tanta
erat hoſtis potentia; at cuius? Hannibalis.
Ex re & negotio videre eſt, haud ingenio nos eſſe
cunctatores; ex re videre eſt noſtra animi forti-
tudo,

[illegible] conſilijs, prudentiæ: ex re videre eſt, mini- me nos eſſe barbaros, domi qui [illegible] ſpiritu nobi- litatē iactantes, foris frigent: ex re videre eſt, mini- me nos belluarum [illegible] deditos eſſe ventri, ſed vi- gilijs & præclararum rerum ſtudio: ex re videre eſt animi noſtri libertas, qua contra ſtare audea- mus, ſiue potius geſtimus, etiamſi ſit occumben- dum. Nam cum M. Tullio eiuſdem ſen- tentiæ ſumus; *mortem quæ naturæ debetur, pro patria potiſſimum reddendam eſſe, pro qua nullus vir fortis [illegible] ſi pro illa cadere nolit, cum [illegible] fit.* Et Iuſtinianus noſter in- [illegible] *per* [illegible] ita eſt, [illegible] vitā [illegible] quid [illegible] ſit, [illegible] armis curritur. Multos [illegible] ros dies [illegible] h[illegible] [illegible] filijs habitos. Quid aliud Cyro, Romu- lo, Theſeo, ſexcentiſque alijs [illegible] tatem hominis peperit, quam oblata [illegible] [illegible]

quæ

quæ eis occaſionem præſtitit virtutis ſuæ demonſtrandæ? his ipſis viſum fuit non amittere tempus, cum eſſet datum. Plurimi erunt quibus negotium otio longe erit dulcius; quibus acerbum accidet latitando ſic fœde domi conſenuiſſe. Nam quod quotidie vulgus in ore habet, inexpertis bellum eſſe dulce, expertos metuere, id in vniuerſum ita ſe non habet. Teſtantur id omnes veterani milites, qui ætate pæne exacta nihil magis optant, quam priſtinas excurrendi vires & occaſiones. Etiam neque hoc verum eſt, vt ſemper arcum tendat Apollo, & ſine intermiſsione continua vt committantur prœlia, perpetuæue fiant ſtrages: Immo reſpiratur profecto potiſsimam partem; ſtatis diebus lacia ſunt; nonnunquam celebrantur epulæ; exercetur alea; neque patitur Dionyſus fortes viros ſitiendo frangi. Si vero eſt vt vicisſim aliquando confligatur, ——— *horæ Momento aut cita mors venit, aut victoria læta.* Minerua, non humi, ſed ex ipſo Iouis cerebro nata Dea, maiori fide eſt, quæ apud poëtam inquiens,

[illegible]

(Iupiter abſentem longe ſeruare potens eſt,)

Telemacho

Telemacho minime fuit mentita, cui parens Vlyſſes expugnatione Troiana peracta redibat. Si vſpiam recte vſurpatum fuit, tantummodo incepto opus eſſe, profecto in ſuſcepta honeſta & pia cauſſa idem quàm rectiſsime vſurparimus: ſecundaque Dei voluntate re feliciter geſta, quotcunque focis ſuis erunt reſtituti, omnes hi & ſeipſos, & incolumitatem, & ſtatum ſuum, magis magiſque amabunt: vnicuique vero etiam tum ſui liberi, parentes, cognati, longe erunt cariores, quàm fuere vnquam: omnibus amicitiæ, conſuetudines, familiaritates, plus voluptatis afferent, quam non attulerunt ante: nemini non res ſua familiaris, fortunæ, locus, ordo, dignitas, honor, præteriti temporis recordatione videbuntur ſplendidiora: nec quiſquam erit, ſua cui non patria, agri, fruges, templaque multo ampliora videbuntur, quàm ea vllo vnquam viſa fuerunt tempore: ipſa denique maieſtas & ſalus ſui magiſtratus vnumquemque tanta lætitiæ voluptate perfundet, quantam vniuscuiusque quàm maxima meretur pietas. Nam illo ipſo tempore, cum, quod nos iuuat, bono aliquo fruimur, non tam eius iucunditatem & vim experimur; quam cum eo

G caremus

caremus, longeque magis delectant deſiderata & modicè ſumpta, quam pleno modio ad ſatietatem aſsiduè prompta. Eccum vero, quod pro ratione temporis mirere, mili: em Marchiæ: omnem illa apparatui mentem addidit: delectum ob omni parte abſoluit: equitatus certè eiuſmodi egregia ratione eſt, vt fremat cupiditate exeundi. Haud exiſtimarim olim Romæ in Circo Maximo heroibus maiorem animi ardorem attuliſſe carceres, á quibus tendebatur ad metam. Verum quid illud ipſum eſt, quod nobilitatis deſiderium ita incredibili modo, præclaroque more, acuit? Aliud certe nihil, quàm ſolus erga regem amor; qui idem facit vt cum iactura vitæ pro ſalute principis nihil recuſemus, immo ſi opus ſit, vltro oppetamus mortem. Tantæ amorem efficaciæ eſſe, maiorum noſtrorum tempore in C. Gracho ſatis teſtatum fecere bini amici, qui bello ciuili ad pontem ligneum fugati, cum vid[ere]nt ducem ſuum aliter ſeruari non poſſe, forti animo pedem retulerunt, & reſiſtendo ſe maluerunt conſcindi, quàm eum lædi, quo vſi fuiſſent ductore. Etiam contra Vitellium cum de imperio certaret Otho, ipſe ipſis ſuis oculis vidit ipſa re expromptum.

ptum erga ſe amorem: etenim proelio deui-
ctum ducem cum milites ſaluum & fortis ani-
mi eſſe vellent, adeoq;, ne animum deſponde-
ret, omnium precibus ab eo contenderetur; pla-
ne ne quidquam dubitaret de ceterorum mili-
tum fide, vnꝰ eorum ſtricto enſe prodijt, dicens:
hoc tibi perſuadeto Cæſar, omnes ſodales meos
eius animi mecum eſſe, vt vitam ſuam libenter
pro te profundant: dictumq; factum ſe perfodit.
Quid multorum ſæculorum auctoritatem ad-
ducimus? vel patrum noſtrorum memoria, ipſa-
que noſtra ætate nō defuerunt paris virtutis viri;
nec hodie deſunt. Amor certe neceſſario noſtro
tēpore officio ſuo nunquā deeſt, princeps modo
is ſit, vt oporteat. Tu quis ſis Ser.me Elector, an-
tea ſi parum te nouiſti, res & populi voluntas, te-
ſtes prolixi, iamnunc te docent: & ni populus
iampridē quoq; te noſſet; eidem ni iam inde ab
adoleſcentia te beneficentia, fide, virtute, & cle-
mentia probares, nunquam illius tantum in te
extaret ſtudium ſeruandæ reip. Verum eſt
enim illud,

Non ſic excubiæ, non circumſtantia pila,
Quàm tutatur amor: non extorquebis amari:
Hoc alterna fides, hoc ſimplex gratia donat.

 Omnino

Omnino exiſtimā neminem omnium eſſe, qui hac tempeſtate non ruminetur omnes vitæ tuæ actiones; exiſtima neminem eſſe qui non altius in eas inueſtiget, easque ad amuſsim rationis examinet. In omnibus quæ pro te faciunt, potiſsimum hoc eſt; Virtuti abs te habitum fuiſſe honorem, & in dignos dignitates te contuliſſe, ignauum pecus non ornaſſe. Lentè enim ad arduum virtutis iter proceditur, praui cum præripiunt, quod bonos capere par erat. Et qui ſcopum virtutis non magis viderunt, quàm curàrunt, fauitoribus confiſi, ij ſi proœmium auferunt, ad quid currendo collimenc σπουδάζοντες; quid feriant? quid? rem magnam ſane: vacuum aëra: neque hoc nihil eſt: potiſsimum enim bonum eſt, quo vitam fouemus: atque adeo fabulæ confirmant animalium nonnulla ſolo aëre viuere. Nunquam res Romana ita prolixa ratione fuiſſet, nunquam habuiſſet tot præſtantiū ducum oratorum, omnisq; generis excellentium virorum copiam, ni vnicuiq; pro ſua virtute, & pro ſuis rebus geſtis ampliſsimis datus fuiſſet applauſus & honos: nec opinor ſenatum aliam ob cauſſam victoribus vel ſupplicationes vel triumphos decreuiſſe, quàm vt

propalam

propalam illorum exemplo adoleſcentiores incitarentur ad præclarorum facinorum parem induſtriam & amorem. Vnicuique ſuum nouiſſe tribuere, hoc demum imperare eſt; hoc regium eſt, & imperij grauis & ſtabilis; id qui neſciat, ingenuo more cum Minutio fateatur, imperatoris nomine ſe non eſſe dignum, ſed ex præcepto Heſiodi præſtantioris imperium debere pati. Non falſus fuit Bias quando affirmauit, imperium demonſtrare virum. Etenim quanquam multa ſunt, quæ ingenium noſtrum eliciant, nihil tamen omnium eſt, ipſum hominem qualibet ſua parte quod magis aperiat, atque imperandi libertas, quæ etiam intimam vniuſcuiuſq; [illegible] promit, & cuius notæ ea ſit, omnium oculis exponit. Quocirca, ſi, vt illo Perſij vtar,

Compoſitum ius, faſq; animi, ſanctoſque receſſus
Mentis, & incoctum generoſum pectus honeſto,

hæc, inquam, ſi dux populi habet; neque Heſperus neque Lucifer ſplendore ſuo magis eſt admirabilis: At ſi pro ijs magiſtratui adſunt ignorantia eius quod deceat, iniuſtitia, mala mens, & nihil ſanum, etiam ipſo meridie nihil in eo eſt illuſtre, omniaque vndique magno rerum

bonarū cum diſpendio pereunt, vt in malè compacto vaſe muria. Egregie ſane Demetriꝰ cognomento Poliorcetes laxitatem hîc ſuam oſtendit: qui cum Athenienſibus 250. talenta durisſimo illorū tempore benè ſtricto interuallo imperaſſet, eaque vno cumulo allata vidiſſet, omnia Lamię ſuæ, certiſque mulieribus, darı iuſsit, vt ſeruirēt emptioni ſmegmatis. Antoniꝰ idē in Aſia fecit; vbi homines nobiles, aliosq; bonæ exiſtimationis viros poſſeſsionibus priuauit, et hominib. nequā tradidit: hı ſæpenumero non erubeſcebant dono poſtulare etiā eorum bona, qui etiamnum viuerent, quaſi illi boni viri in viuis eſſe deſijſſent, nec amplius extarent. Vt hoc addam, domū honeſti cuiuſdam ciuis Magneſiatis coquo donauit, propterea quod cœnam paraſſet ex ſententia: vectigalib. porro peccatū ſiue auxit, ſiue correxit, eaq; modio non ſolum indixit pleno, ſed et duplo. Non deſunt ſexcenti alij, qui ad hunc ſcopulum naufragium fecere: tamen illorum omnium ne vnus quidem fuit, qui culpā ſuam agnouerit, fuerit licet ea ita magna & manifeſta, omnino occuli vt nō potuerit. Non à frugalitate nedum ab auaritia, reges commendantur, negotialibus verbis. Magnificum, magnanimum, largum eſſe, hæc regum

gum ſunt propria: verum illa nomina laudabilē mentem ſuam nō ex largitione accipiunt, ſed ex recto largitoris iudicio. Omnino hoc quidē verū eſt, Magiſtratum monſtrare virum: verum omnis generis rerump. munera vt per ſeipſa prolixa ſint omnino non ita eſt: aliquod ex illis qui ſuſcipere hauet, & cupit ſibi ab eo egregiē addi, parum ille ſplendoris conſequatur, niſi prius virtute ſua illuſtrauerit id, cuiꝰ beneficio ſibi profectū velit. Veſtem quantumuis piloſam mortuo induas, nō eā exprimas calorem: à nobis ipſis incipiunt omnia ea, quę extrinſecus ornamentis iuuantur: id quod Cato Vticenſis, deſignatꝰ quæſtor, pulchre demōſtrauit, cum virtute ſua quæſturam ſupra ſenatum ita extolleret, vulgò vt exiſtimaretur, dignitatem ſenatus Catonem quæſturæ addidiſſe. Demonſtrauit idem Epaminondas; quem cum homines maleuoli per inuidiā nomina ſſent, vt præeſſet vectigalib: decretā ſibi Spartam non repudiauit, ſed æquo animo ſuſcepit, inquiens, non minus à viro demonſtrari magiſtratū, atq; magiſtratꝰ demonſtraret virum: et perquam vile iſtud munus, et ab omnib. contemptui habitum, virtute ſua ita ornauit, vt honore eſſet ampliſsimo. Quo propemodum dicendi finē faciam, ſaltem ex ſententiā

Platonis

Platonis id addam, tum demum reſp. laboribus & miſerijs ſuis defungi, quando diuino beneficio ſumma potentia cum ſapientia & iuſtitia ſe ſimul coniunxere: quod ſi verum eſt, Marchiæ iamnunc χαρίτων ἔαρ ortum eſt? Præter potentiā enim quā habet, nacta eſt eum principē, in quo nō illæ ſolæ virtutes ſunt, ſed in quo omnium virtutum, quæ in hominem cadere poſsint, exactiſsima eſt congeries: quę præclara ratio, quo correctiorē reddit rationem regionis et populi, hoc difficiliorē efficit conditionē principis: difficilior enim eſt ſpectatæ magnę virtutis modus, quā eſt ille, qui eſt incognit9 aut mediocris: & laborioſam regū rationem Seleucus minimè diſsimulauit; ſępius enim dixit, ſi hominib. cognitū eſſet quantū negotium eſſet, vel in accipiendis et mittendis regū literis, ſibi certo perſuaſum eſſe, neminem omnium fore, cui animus eſſet regium diadema humo tollere, ſi forte intereundum in aliquod incideret. Etiam queſtus eſt durum regum ſtatum Macedonum rex Philipp9, qui cum opportunum militib. locum ad metanda caſtra vidiſſet, & intellexiſſet de inopia pabuli; ſuſpirando exclamauit, O Hercules, quæ igitur eſt noſtra vita, poſteaquam eius

eius ratio nobis vſque eo extendenda eſt, vt etiam curam ſuſcipiamus de noſtris mulis? Ad Agamemnonem poëtâ recte loquentem facit Neſtorem,

οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα:

(Non decet vt noctem conſultor ſtertat in omnem:)
Quod ſi conſiliariū tam vigili animo eſſe oportet, quanto id in regib. vſurparimꝰ prolixus? quā multæ ab ijs noctes ducuntur inſomnes! quæ ab iis cœna, quod prandium ſumitur, quod variis laborum & moleſtiarum condimentis non ſit ſparſum! ecquod tempus eſt, quod vacationem à cogitationem mole afferat, negotia tollat! Penus deficit? ad regem curritur: ærarium decreſcit? res ad regem defertur; populus queritur? ad regem feſtinatur; rixantur ſubditi? cauſſa ad regem deuoluitur: ſuſcipiendum eſt bellum? omnis in regem cura transfertur: plaga accepta eſt? mali medicina à rege poſcitur. Et non ſolum nunquam ab hac ærumna reges ſunt liberi, ſed nec ſibi illam horam, nedum diem, polliceri poſſunt, quo jucundo libertatis verbo vel ſemel vtantur. Qui purpura lautè induti imperant, vulgò videntur equidem illi lautiſsimi eſſe domini; at reuera non tam imperio ſibi ipſis

malacum in modum proficiant, quàm ſeruiunt populo. Magno tamen id illi faciunt animo, & facit idem etiam DEVS, cuius induſtria non languefcit, cuiuſque perſonam in terris reges repræſentant; quem eos imitari conuenit, qui [illegible] ſperant, quæ ſublatis laboribus, perpetuam voluptatem gloriamque æternam habet comites. Hæ illæ ſunt quæ Diomedis apud Homerum addiderunt animo, cum diceret,

Τούτῳ μὲν γὰρ κῦδος ἅμ' ἕψεται.

(*Huic equidem comes erit gloria*)

Vnamquamq; autem actionem parem gloriam ſequi, haud ſapientis eſt exiſtimare: facinus præclarum et magnũ ſit oportet, quod immortalitatẽ nominis pariat: nam laureolam in muſtaceo quærere, perquam eſt facile. Ex illo eſt, vt, vbi populus cogitationum ſuarum terminum figit, ibi princeps continuet, ſiue potius incipiat: altiori enim loco ſtat & officij ſui eſſe intelligit, proſpicere in longitudinem nec ſomnum & otium ſectari. Accedit quod non in otio ſed in negotio virtus conſiſtat, id quod ſapienter ab Ælea Scythiæ rege frequenti oratione fuit confirmatum, videri ſibi otiando nihil ſe differre ab aliquo ſuorum ſtabulariorum. Et

eius

eius magni qui animi & voluntatis eſt, vt ſpe gloriæ in magna ſe dimittat, fruſtra ille ſibi altam polliceatur requiem, & iucundam malaciam. Magna cæli, ventorum, pluuiarum, inundationumque iniuria Alexander Magnus afficiebatur, cum exclamaret, *Nunquid etiam creditis Athenienſes nihil non laboris & periculi me & ſubire & perpeti, ſolius laudis gratia, quam à vobis expecto?* Ad Marchicos vt dictum transferam, vos nunquid etiam creditis, nihil non laborum curarumque principem veſtrum & ſuſcipere et ſuſtinere, non tam ſuæ laudis, quàm veſtræ ſalutis gratia? Equidem Ser.me Princeps, quotquot tibi parent, omnes illi ex ipſo negotio credunt, neminem hominum te magis eſſe exercitum; maximaq; & incredibilia tua in ſe collata beneficia non ſolum agnoſcunt, verum etiam eâ gratia ea in te pietate ſunt, qua maiori nullus totius terrarum orbis populus inueniatur. Non temerè id loquor: tranſiens autumno per Cels. tuæ terras, vbi ciuitates præſtabant homagium, ipſe meis oculis vidi, auribusque meis percepi, vt erga te affecta eſſet cum populo vniuerſo cuncta nobilitas. Nihil medius-

 fidius

ſidius omniū in ore aliud quàm gratulari, quàm pia vota facere, quàm benedicere; vno profecto ore his verbis omnes; HIC NOSTER ILLE EST DOMINVS; HIC ILLE IPSE, A QVO, QVOTQVOT SVMVS, OMNIVM NOSTRVM DEPENDET SALVS; HIC PATRIÆ NOSTRÆ EST PATER; HIC EST ILLE, CVI OMNES DEMVS OMNIA: REGAT, VIVAT, FLOREAT, VALEAT, NOVVS PRINCEPS, PERPETVO SVO, LIBERORVM, POPVLI ET MARCHIÆ CVM BONO. Non mentior, ex viris nonnullos vidi, qui gaudiſ vbertate idem etiam atq; etiā repeterent cum lachrymis. Quis putet in his parū eſſe? plus ſane ponderis in huiuſmodi verborum honore eſſe C. hic Martius exiſtimauit, quam in omnibus muneribus, quæ ſibi plenisſima manu offerrerentur: ille autē ſi vilis ſordidiq; animi fuiſſet homo, nunquā æterno hoc Coriolani cognomine hodie eſſet clarus. Etiam Scipionum fratrum memoria non extincta eſt: quorum alter ſe Africanum, alter Aſiaticum in multa ſecula appellari, quam finxis ſexcentis

 alijs

alijs affici maluit. Epimenidi ſapientum Græcorum ſeptimo Athenienſes multa munera congeſſerant; omnia vir ſanctus repudiauit, poſtulato ſolo ramo oliuæ. Etiam ſolo honore oliuę, ſibi ab Lacedæmonienſibus, deuicto Xerxe, oblato, acquieuit Themiſtocles. Demetrio etiamnum viuenti erectæ fuerunt trecentę ſtatuæ ipſę: nulla earum veſtutate interijt, ſed ante obitum eius ad vnum omnes fuerunt fractæ. Demadi quoque plures ſtatuæ fuerunt conſecratæ; etiam harum nulla perpetuò ſtetit, ſed omnes fuſæ ſeruierunt neſcio cuius generis vaſibus. Catonem legimus omnino noluiſſe vllam ſibi fieri ſtatuam; ſed dixiſſe, malle ſe, vt homines rogarent, qua de cauſſa ſibi ſtatua nulla eſſet decreta, quam vt inquireretur ob quam cauſſam aliqua extaret. Italiam qui videmus, egregiam ſtatuarum paſsim intuemur copiam; de pauciſsimis docemur, quorum honori eæ ſeruierunt: & ſit, vt non tam temporis longinquitas nonnullis detraxerit, quàm ſolius virtutis conſeruatrix veritas; nam verus honor perpetuò ſibi conſtat, neque euerti poteſt vel ab ipſo Momo: quis enim id euertat, quod corruptioni non eſt oboxium, et quod à ſanctâ perpetuaque laude

ſeruatur? Tot tibi Ser.^me Elector ſtatuas poſitas eſſe puta, quot fidos amicos, quot bonos ſubditos habes, numero incredibili: puta huiusmodi ſtatuas & veras eſſe, & illuſtres, & æternas: puta viuo tibi qui honor quotidie datur, eum pro centum millibus ſtatuis eſſe: puta eum honorem perpetuò ſibi ſimilem fore: eundem puta comitaturum etiam funera tua, duraturumque vsque dum durabit Marchia, totusque orbis. Hoc enim omni virtute tua mereris; atque adeo efficis, vt poſt annos ſexcentos etiam hiſtoria de te honorificentiſsimè loquatur, poſterique hocce Telemachi frequenti in ore habeant,

Τοῖσδεσσιν βασίλευε, πατὴρ δ' ὣς ἤπιος ἦεν.

(Rex horum ille quidem, ſed erat patris optimi ad inſtar.)

Plane id futurũ eſſe, haud dubiũ eſt. Quid enim non Bactri fecere in rege ſuo Menandro? qui cum in bello occubuiſſet, ciuitates, quæ ſub eo fuerant, communi quidem conſilio ſumptum in funus fecerunt: Verum cadauere, vt moris antiquis fuit, combuſto, cum inſtituta eſſet deliberatio, quo potiſsimum loco reſeruarentur cineres: hîc verò quã maxima nata eſt controuerſia: Tandem tamen poſt longas contentio-

nes

nes non ſine magno negotio vtraq; ciuitas conſenſit,& conſtituit,vt æqua parte cineres ciuitati vtriq; cederent, & vtriq; ſingillatim licitū eſſet defuncto regi extruere monumentū, eius quod ſeruiret immortalitati. Et quid non longiſsimo interuallo poſt, quam veneno ab Athenienſibus extinctꝰ eſſet, ſanctiſsimo viro Phocioni contigit? equidē veriſsimū in eo hoc lyrici poëtę fuiſſe,

Virtutem incolumem odimus;
Sublatam ex oculis quærimus inuidi;

honorificentiſsimum funus & ſtatua pulchrè demonſtrarunt. Nam vt memoria regum extinguatur, poſtquam in viuis eſſe deſierunt, id reipub. ſiue correctio, ſiue impreſſa vulnera omnino non ſinunt; intereſt tamen vt illius potius, quam horum veſtigia extent, quæ demortuum quaſi ſiſtant, & ad vitam reuocent. Perſæ equidem, vt patri laude omnes ſuos reges proſequerentur; animi eorum libertas haud fuit paſſa; eâdemq; hac parte Galliæ populus Perſas etiamnum præclare imitatur, quando defunctos ſuos reges eo cognomento dignatur, vniuſcuiuſq; quod meretur virtus. Hinc eſt, quod illi Cyrum appellarint regem; Darium, negotiatorē; alios aliter.

Regis

Regis autem vocabulo quoties vſurpes, nihil aliud demonſtres, quàm lenem & beneficum patriæ patrem: itaque pro beneuolentia odium, pro manſuetudine aſperitatem, pro beneficentia omnia qui mala venditat, an ſit, vt rex appellari poſsit? Horatij hoc eſt,

——— *Pueri ludentes, Rex eris, aiunt,*
Si rectè facies.

In te Ser.me Elector, ego commune illud omnibus probis imperatoribus auguſtum nomen vſurpaui, & vſurpant, qui eius nominis vim intelligunt, quotquot te nouerunt: nec ea re auribus hominum quidquam datur, ſed quæ tibi dantur, liquidæ ea omnia dantur veritati. Eoq; ipſo licet te ad omnes recte iactare poſsis; tamē eius cum multis magnis heroibus modeſtiæ es, vt vel ex merito datum recuſes, & qui tibi multiplicium præclararum virtutum ſplendor adeſt, eum potius à diuino numine profectum dicas, Deóque Opt. Max. acceptum referas, quicquid boni imperio tuo præſtas. Nam à nobiſmetipſis rerum benè gerendarum initium proficiſci, idemque ſola noſtra induſtria ad felicem exitum perduci, id vel hominibus Ethnicis religio fuit affimare, σὺν θεῷ ἐγχειρεῖν, vetus illud

illud potiſsimum à nobis ad DEVM transferendum eſt, eiúſq; optimum & facile auxilium. Timoleon certè quod Siciliam ſeruitute liberaſſet, in ſua ad Siracuſanos concione, ipſum ſe minime venditauit, ſed DEO gratias egit, cui libitum fuiſſet ipſius opera vti, & partam ex victoria gloriam in ipſum transferre. Etiam Hannibal hîc modeſti hominis animum ſumpſit: qui in Italia furens,& Cos. Marcellum ex inſidijs proſternens,facto ei poſtea honorificentiſsimo funere, cum oſſa & cineres in argentea capſula, cui ex auro corona ſuperimpoſita erat, ad filium miſiſſet, & legati tantam vim à Numidis paſsi eſſent, omnia oſſa vt pedibus traherentur,et cineres perirent,idq́; ad eum paulo poſt eſſet relatum; *Videte, inquit, quàm non ſit in noſtra poteſtate, quidquam effectum dare absque ſecunda maximi DEi voluntate.* Omni commiſeratione digni illi homines hîc ſi ſapuerunt; nos, quibus ſacrarum litterarum diuina monumenta pleniſsimis manibus verſare contigit, quæ non pietas erga DEUM deceat? quas non gratias vni omnium, quibus fruimur, bonorum benigniſsimo auctori agere conueniat? Sane ex hoc fonte ipſo felicitatis ſuæ ſummam

mam deriuari, Romani imperiſ & orthodoxæ religionis, quotquot enumerãtur principes, præclare profitentur, cum pro debita pietate DEI GRATIAM in omni ſcripto prooemium faciunt, eandemq; omnium ſuarum actionũ poſt induſtriam ſuam baſin ponunt. Etenim apud quem continuo opere nihil magis exercitum eſt, atque ſalutis noſtræ procuratio; eundem velle, noſtra opera vt frigeat, & vt officium deſeramus, omnino exiſtimandum non eſt. Cui enim bono et ingeniſ, & rationis, et corporis prolixa ratio noſtra, ſi, qui nihil fruſtra extare voluit, præclaris actionibus vires noſtras intentas eſſe nollet? Hoc demum viuere eſt, hoc anima frui, hoc ceteris animalibus præſtare; hoc Deo & bonis placere; omni noſtra cogitatione, ope, cura, labore, ſtudio, & induſtria foris & domi prodeſſe, eaque re memoriam noſtri in multa ſæcula extendere. Omnia hæc Ser.me Elector IOACHIME FRIDERICE, ipſe tu præclare intelligis, vt neceſſe non ſit abs Cels. tua pro [illegible] acceptum iri, quæ attuli: immo quæcunque ea ſunt, quæ attuli, ijs omnibus quòd argumentum præbuit illuſtris virtus tua, exiſtimabis nõ tam tibi dicta eſſe, quàm tui

ordi-

ordinis principibus viris, quibus voluptati eſt, veſtigijs tuis inſiſtere, & exemplum tuum ſequi. Quod quò prolixius ijs publico cum bono liceat, DEI Opt. Max. benignitate Cels. tuam quam diutiſsimè viuere, etiam atq; etiam precamur omnes.